

Короленко Юлія (Одеса) – студентка факультету іноземних мов Університету Ушинського;

Атаманюк Зоя Миколаївна (Одеса) – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського.

ПРОБЛЕМА ПОШУКУ СЕНСУ ЖИТТЯ В ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОМУ АСПЕКТІ

«Сенс життя — самовираження.
Проявити у всій повноті свою сутність —
ось для чого ми живемо».
Уайльд О.

На мою думку, кожна людина хоча б колись у життя задавала собі це запитання: «У чому сенс мого життя?». Це питання є одним з найскладніших питань, перед яким стояло людство протягом цілої історії свого існування і, напевне, ще гостріше стоїть в наші дні. Над нею вже мільйони років думали філософи, витрачали все своє життя, аби знайти відповідь. Та мені здається, що це сама головна помилка філософів. Я погоджусь з думкою давньогрецького філософа Епікура, що сенс життя створюється самим суб'єктом. Цей варіант можна розуміти як "життя заради життя". Жити потрібно так, вважав філософ, щоб насолоджуватися життям, отримувати задоволення від життєвих благ і не думати про смерть. Цінність епікурейської позиції полягає в тому, що вона застерігає нас від ситуації, за якої пошук сенсу життя відсуває на другий план саме життя.

Тому виникає запитання, що ж таке сенс життя? Сенс життя - це поняття, яке відбиває постійне прагнення людини співвідносити свої вчинки із системою суспільних цінностей, з вищим благом, щоб у такий спосіб діставати можливість виправдовувати себе у своїх власних очах, в очах інших людей чи перед якимось авторитетом, Богом. Інакше кажучи, це пояснення собі й іншим, для чого ти живеш. Сенс життя кожної людини унікальний і неповторний, як і її життя. Людина завжди вільна у виборі сенсу і в його реалізації.

Кожна людина, що бажає зрозуміти й пізнати себе, своє призначення й місце в цьому світі в певний період часу задає собі питання про зміст свого життя. Здавна людина намагався пізнати себе і знайти своє місце в суспільстві і в навколишньому його природі. І я дійшла до думки, що люди найчастіше бачать сенс існування в тому, щоб:

- мати сім'ю, дітей, дати їм добру освіту, гідну спеціальність, "вивести їх у люди";
- стати мільйонерами, і сенс життя бачать у набутті багатства;
- присвятити себе науці, бачачи своє призначення в тому, щоб з'ясувати, як влаштований наш світ;
- ніякого сенсу в нашому існуванні немає ("все - суєта суєт");
- знайти відповідь в різних духовних (релігійних і містичних) течіях;
- брати участь в соціальному протистоянні, революційній боротьбі;
- страждати, деякі люди вважають, що завдяки стражданням реалізують "саме людське" в собі, знаходять зрілість, ростуть і переростають самих себе, там, де люди безпорадні і позбавлені надії, будучи не в змозі змінити ситуацію, - саме там вони відчують необхідність змінитися.

Знаходження сенсу життя припускає вільне ціле покладання індивіда, по цьому його необхідною умовою є свобода як людська форма самодетермінації, (самого

обумовлювання) буття. Розуміння сенсу життя припускає існування стійких планів і програм на майбутнє, які, незважаючи на всі можливі тимчасові труднощі, неухильно будуть вести людину вперед.

В історії соціально - філософської думки залежно від того, які цілі ставить перед собою людина, виділялися дві різних установки в знаходженні індивідом сенсу життя «бути» або «мати». Життєва установка «мати» іде своїми коріннями в давню давнину людства, де дана вимога була необхідною умовою виживання людського роду. При здійсненні сенсу життєвої установки «бути» людина розкривається й розвиває свої здатності, збагачуючи навколишній світ й затверджується як необхідна, корисна ланка соціального світу.

У різних людей різне розуміння сенсу життя - одне з них підносить індивіда й надихає на подвиги, допомагає переборювати життєві труднощі, інше - принижує й перетворює людини в соціальну істоту. Звідси, проблема сенсу життя, це спочатку проблема вибору. Саме від вибору цілей, цінностей й ідеалів залежить, чи вдасться життя людини. Найважливіше – уміти розглядіти й вибрати істинний зміст і визначити щирі цілі, не переплутавши їх складними, ведучими до руйнування й деградації особистості. Сучасне життя містить у собі потенції різного вибору. Саме від морального вибору залежать і суспільна цінність життя людини, і його особисте щастя.

Розглядаючи проблему сенсу життя я вирішила виявити, як ця проблема розглядалася філософами в минулих епохах і сьогодення. Починаючи з античності Сократа, Платона, Аристотеля, Епікура, Сенеки та інші сформували різні підходи до дослідження даної проблеми. Деякі стверджують в якості сенсу життя і його вищої мети: досягнення максимальних насолод, інші досягнення щастя

. В епоху середньовіччя проблема сенсу життя з акцентом на безумовний божественний початок розглядалася Августином Блаженным і Фомою Аквінським. Сенс життя вбачався ними в пізнанні й спогляданні Бога. Розуміння сенсу життя у Фіхте ґрунтується на певній концепції природи людини: «Кожна тварина є те, що вона є; тільки людина споконвічно - ніщо. Тим, чим вона повинна бути, вона повинна зробитися... і зробитися сама собою. Своєю волею; я можу бути тільки тим, чим я себе зроблю сам» [8, с. 84].

Вершиною німецької класичної філософії є філософська система Гегеля, її значення для рішення питання про сенс життя М.М.Рубінштейн оцінює так:

«Цікаву й повчальну у своєму краху спробу охопити всю повноту дійсності й рішення проблеми сенсу життя ми знаходимо у філософії Гегеля, у якій панлогізм сполучався з безмежним оптимізмом й огортався при цьому серпанком своєрідного фаталізму».[5, с.84] А.Шопенгауер досліджував сенс життя в його співвідношенні з такими феноменами як «світ» й «воля». На його думку людина може прожити гідно, викоринивши в собі «волю до життя» усунувши афекти, викликані волею.

Проте наші філософи такі як: Г. Сковорода, О. Гончар, Т. Шевченко, Л. Костенко, розглядають поняття сенсу життя зовсім з іншої точки зору. Наприклад, Г. Сковорода вважав, що сенс життя - це пізнання самого себе, навколишнього світу і Бога в собі. Він вважав за необхідне прожити життя так, щоб совість була «як чистий кришталь».

О. Гончара, який стверджував, що саме в людяності людини, в її мужності, здатності любити, в силі творчій, у моральній чистоті полягає найвища духовність, що становить істинний сенс життя людей на планеті. Т.Шевченко вбачав сенс життя – у забезпеченні вільності свого народу, прагнення до свободи.

Отже, у кожному історичну епоху умови життя людини і її відносин з іншими людьми мають конкретно історичний характер, і саме в цих умовах, а не в яких або інших і буде усвідомлюватися цінність життя проте як ми бачимо, думки різних століть про сенс життя різняться один від одного, а це означає , що сенс життя - це

самостійний, усвідомлений вибір тих цінностей, які орієнтують людину не на те, що б мати (установка на володіння), а на те, щоб бути (установка на використання всіх людських потенцій). Сенс життя – у самореалізації особистості, у потребі людини творити, віддавати, ділитися з іншими. Сенс життя полягає в тім, що б удосконалюючи себе, удосконалювати світ навколо себе. Ці загальні уявлення про сенс життя повинні трансформуватися в сенс життя кожної окремої людини, обумовлений об'єктивними обставинами і його індивідуальними якостями.

Висновки. Провівши дослідну роботу з філософської теми, я дійшла до висновку, що сенс потрібно не просто шукати, за нього доводиться битися з несприятливими обставинами, з підступами злих людей і, нарешті, з самим собою, з власною нерішучістю і лінню . Сенс життя завжди можна знайти, але його швидше варто виявити, аніж вигадати, довільно сконструювати. Сенс життя кожної людини унікальний та неповторний, як і її життя. Людина завжди вільна в тому, щоб знайти та реалізувати сенс життя. Людина відповідає за вірно знайдений та реалізований сенс життя, життєвих ситуацій, проте, слід не тільки знайти сенс, але й реалізувати його. Тому людина обирає не сенс, а покликання, в якому життя набуває сенсу. У знаходженні та реалізації сенсу життя людині може допомогти самопізнання, виявлення власного призначення, а також її совість, що узгоджує універсальні смисло-життєві цінності з конкретними життєвими ситуаціями

Список використаної літератури

1. Франк С. Л. Сенс життя. М.: Наука, 1992. С. 160.
2. Кант І. Критика практичного розуму. М.: Наука, 2007. С. 524.
3. Ніцше Ф. Так говорив Заратустра. С. 14.
4. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Досвід феноменологічної онтології. М.: Республіка, 2 000.
5. Володін П. В. Сенс життя людини як філософська проблема / П. В. Володін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2012. - Вип. 51. - С. 115-123.
6. Ершов Г.Г. Смысл жизни и социальное бессмертие. М.,1990.